

11 Μαΐου 2014

Ο σκοπός της ζωής μας και οι προϋποθέσεις για την επίτευξή του - Γέροντας Γεώργιος Καψάνης

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Θεολογία και Ζωή / Ορθόδοξη πίστη](#)

Είναι πολύ τολμηρό να ομιλεί κάποιος για την θέωση, όταν δεν την έχει γευθεί. Τολμήσαμε όμως τα υπέρ δύναμιν θαρρούντες εις τα ελέη του μεγάλου Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού.

Για να μη κρύψουμε από τους Ορθοδόξους Χριστιανούς αδελφούς μας τον ύψιστο και τελικό σκοπό της ζωής μας, για τον οποίο πλασθήκαμε.

Προϋποθέσεις για την θέωσι

Λέγουν βέβαια οι άγιοι Πατέρες ότι μέσα στην Εκκλησία μπορούμε να επιτύχουμε την θέωση. Όμως η θέωσις είναι δώρο του Θεού. Δεν είναι κάτι που επιτυγχάνουμε εμείς μόνοι μας. Φυσικά πρέπει να θέλουμε, να αγωνιζόμαστε και να προετοιμαζόμαστε, για να είμαστε άξιοι, ικανοί και δεκτικοί να δεχθούμε και να φυλάσσουμε το μεγάλο αυτό δώρο του Θεού, εφ' όσον ο Θεός δεν θέλει τίποτε να κάνη σ' ἐμᾶς χωρίς την ελευθερία μας. Πλην όμως η θέωσις είναι δωρεά του Θεού. Γι' αὐτὸ οἱ ἅγιοι Πατέρες λέγουν ὅτι εμεῖς μεν πάσχουμε την θέωση, ο Θεός δε ενεργεί την θέωση.

Διακρίνουμε δε ορισμένες απαραίτητες προϋποθέσεις στην πορεία του ανθρώπου

προς την θέωση.

α) Η ταπείνωσης

Πρώτη κατά τους αγίους Πατέρας προϋπόθεση για την θέωση είναι η ταπείνωσης. Χωρίς την ευλογημένη ταπείνωση ο άνθρωπος δεν μπορεί να τεθή στην τροχιά της θεώσεως, να δεχθεί την θεία Χάρι, να ενωθεί με τον Θεό. Και μόνο για να αναγνωρίσει ότι σκοπός της ζωής του είναι η θέωσης, χρειάζεται ταπείνωσης. Γιατί πως χωρίς ταπείνωση θα αναγνωρίσεις ότι ο σκοπός της ζωής σου είναι έξω από τον εαυτό σου, είναι στο Θεό;

Όσο ο άνθρωπος ζει εγωκεντρικά, ανθρωποκεντρικά, αυτόνομα, τοποθετεί τον εαυτό του ως κέντρο και σκοπό της ζωής του. Πιστεύει ότι μπορεί να αυτοτελειωθεί, να αυτοορισθεί, να αυτοθεωθεί. Αυτό είναι άλλωστε και το πνεύμα του σύγχρονου πολιτισμού, της σύγχρονης πολιτικής. Να κάνουμε ένα κόσμο έστω καλύτερο, δικαιότερο, αλλά αυτόνομα. Ένα κόσμο που θα έχει κέντρο τον άνθρωπο χωρίς αναφορά στον Θεό, χωρίς να αναγνωρίζει ότι ο Θεός είναι η πηγή κάθε καλού. Αυτό το λάθος έκανε κι ο Αδάμ, που πίστεψε πως μόνο με τις δικές του δυνάμεις μπορούσε να γίνει Θεός, να ολοκληρωθεί. Το λάθος του Αδάμ κάνουν όλοι οι ουμανισμοί όλων των αιώνων. Δεν θεωρούν απαραίτητη την κοινωνία με τον Θεό για την ολοκλήρωση του ανθρώπου.

Όλα τα ορθόδοξα είναι θεανθρωποκεντρικά, έχουν κέντρο τον Θεάνθρωπο Χριστό. Όλα τα μη ορθόδοξα, Προτεσταντισμός, Παπισμός, Μασονισμός, Χιλιασμός, αθεϊσμός, ο,τι άλλο εκτός Ορθοδοξίας, αυτόν τον κοινό παρονομαστή έχουν: Κέντρο είναι ο άνθρωπος. Σε μας κέντρο είναι ο Θεάνθρωπος Χριστός. Γι αυτό είναι εύκολο να γίνει κανείς αιρετικός, χιλιαστής, μασόνας, ο,τιδήποτε άλλο, αλλά είναι δύσκολο να γίνει Χριστιανός Ορθόδοξος. Για να γίνεις Χριστιανός Ορθόδοξος, πρέπει να δεχθείς ότι κέντρο του κόσμου δεν είσαι εσύ αλλά ο Χριστός.

Άρα η αρχή της οδού προς την θέωση είναι η ταπείνωσης, να αναγνωρίσουμε δηλαδή ότι ο σκοπός της ζωής μας είναι έξω από τον εαυτό μας, είναι στον Πατέρα μας, τον Πλάστη και Δημιουργό μας.

Χρειάζεται ακόμη ταπείνωσης, για να δούμε ότι είμαστε άρρωστοι, ότι είμαστε εμπαθείς, γεμάτοι αδυναμίες και πάθη.

Κι αυτός πάλι που αρχίζει την πορεία της θεώσεως, πρέπει να έχει διαρκή την ταπείνωση, για να διατηρείται συνεχώς στην πορεία αυτή. Διότι αν δεχθεί τον λογισμό ότι με τις δικές του δυνάμεις τα καταφέρνει καλά και προχωρεί, τότε εισέρχεται μέσα του η υπερηφάνεια. Χάνει ο,τι κέρδισε και χρειάζεται να αρχίσει πάλι από την αρχή, να ταπεινωθεί, να δει την αδυναμία του, την ανθρώπινη

ασθενειά του και να μη βασίζεται στον εαυτό του. Χρειάζεται να βασίζεται στην Χάρι του Θεού, για να μπορεί να βρίσκεται συνεχώς στην πορεία της θεώσεως.

Γι αυτό στους βίους των Αγίων μας κάνει εντύπωση η μεγάλη ταπείνωσή τους. Ενώ ήταν κοντά στον Θεό, έλαμπαν μέσα στο φως του Θεού, ήταν θαυματουργοί, μυροβλύτες, την ίδια στιγμή πίστευαν για τον εαυτό τους ότι ήταν πολύ χαμηλά, πολύ μακριά από τον Θεό, ότι ήταν οι χειρότεροι από τους ανθρώπους. Αυτή η ταπείνωσή τους ήταν που τους έκανε θεούς κατά Χάριν.

β) Η άσκησης

Μας λένουν επίσης οι Πατέρες ότι η θέωσις έχει στάδια. Αρχίζει από τα χαμηλότερα και προχωρεί προς τα υψηλότερα. Έχοντας την ταπείνωση, αρχίζουμε με μετάνοια και πολλή υπομονή τον καθημερινό μας εν Χριστώ αγώνα, την άσκηση της εφαρμογής των αγίων εντολών του Χριστού, για να καθαρισθούμε από τα πάθη. Λέγουν δε οι άγιοι Πατέρες ότι μέσα στις εντολές Του κρύβεται ο ίδιος ο Θεός, κι όταν ο Χριστιανός από αγάπη και πίστη στον Χριστό τις τηρεί, τότε ενώνεται μαζί Του.

Αυτό κατά τους αγίους Πατέρας είναι το πρώτο στάδιο της θεώσεως, το οποίο ονομάζεται και “πράξις”. Είναι η πρακτική αγωγή, η αρχή του δρόμου προς την θέωση.

Φυσικά αυτό δεν είναι καθόλου εύκολο, διότι ο αγώνας για να ξεριζωθούν τα πάθη από μέσα μας είναι μεγάλος. Χρειάζεται κόπος πολύς, ώστε σιγά-σιγά ο χέρσος εσωτερικός μας αγρός να καθαρίζεται από τα αγκάθια και τις πέτρες των παθών και να καλλιεργείται πνευματικά, ώστε να μπορεί να πέφτει ο σπόρος του λόγου του Θεού και να καρποφορεί. Απαιτείται μεγάλη και συνεχής βία στον εαυτό μας για όλα αυτά. Γι αυτό ο Κύριος είπε ότι «η βασιλεία του Θεού βιάζεται και οι βιασταί αρπάζουσιν αυτήν». (Ματθ. ια΄ 12). Και πάλι οι άγιοι Πατέρες μας διδάσκουν: «Δώσε αίμα και λάβε Πνεύμα», δηλαδή δεν μπορείς να λάβεις το Άγιο Πνεύμα, αν δεν δώσεις το αίμα της καρδιάς σου στον αγώνα για να καθαριστείς από τα πάθη, να μετανοήσεις πραγματικά και σε βάθος, και να αποκτήσεις τις αρετές.

Όλες δε οι αρετές είναι όψεις της μίας και μεγάλης αρετής, της αρετής της αγάπης. Όταν ο Χριστιανός αποκτήσει την αγάπη, έχει όλες τις αρετές. Η αγάπη είναι εκείνη που εκδιώκει από την ψυχή του ανθρώπου την αιτία όλων των κακιών και όλων των παθών, η οποία κατά τους αγίους Πατέρας είναι η φιλαυτία. Όλα τα κακά μέσα μας πηγάζουν από την φιλαυτία, που είναι η αρρωστημένη αγάπη του εαυτού μας. Γι αυτό η Εκκλησία μας έχει την άσκηση. Χωρίς άσκηση δεν υπάρχει

πνευματική ζωή, ούτε αγώνας, ούτε προκοπή. Υπακούμε, νηστεύουμε, αγρυπνούμε, κοπιάζουμε με μετάνοιες, ορθοστασίες, για να μπορούμε να καθαριζόμαστε από τα πάθη μας. Αν η Ορθόδοξος Εκκλησία παύσει να είναι ασκητική, παύει να είναι Ορθόδοξος. Παύει να βοηθεί τον άνθρωπο να απαλλάσσεται από τα πάθη του και να γίνεται θεός κατά Χάριν.

Οι Πατέρες της Εκκλησίας αναπτύσσουν μεγάλη και βαθειά ανθρωπολογική διδασκαλία για την ψυχή και τα πάθη του ανθρώπου. Κατ' αὐτοὺς ἡ ψυχή διακρίνεται στο λογιστικό και παθητικό μέρος. Το παθητικό πάλι περιέχει το θυμοειδές και το επιθυμητικό. Στο λογιστικό περιέχονται οι λογικές ενέργειες της ψυχής, δηλαδή οι λογισμοί, οι σκέψεις. Το θυμοειδές είναι τα θετικά ή αρνητικά συναισθήματα, η αγάπη, το μίσος. Το επιθυμητικό είναι οι καλές επιθυμίες των αρετών και οι κακές επιθυμίες των ηδονών, των απολαύσεων, η φιλοχρηματία, η κοιλιοδοουλία, η σαρκολατρεία, τα σαρκικά πάθη. Αν αυτά τα τρία μέρη της ψυχής, το λογιστικό, το θυμοειδές και το επιθυμητικό, δεν καθαρισθούν, δεν μπορεί ο άνθρωπος να δεχθεί μέσα του την Χάρι του Θεού, να θεωθεί. Το λογιστικό καθαρίζεται με την νήψι, που είναι η συνεχής τήρησης του νοός από τους λογισμούς, με το να κρατεί δηλαδή τους καλούς λογισμούς και να αποδιώχνει τους κακούς. Το θυμοειδές πάλι καθαρίζεται με την αγάπη. Και το επιθυμητικό, τέλος, καθαρίζεται με την εγκράτεια. Όλα αυτά πάντως από κοινού καθαρίζονται και αγιάζονται με την προσευχή.

γ) Τα άγια Μυστήρια και η προσευχή

Ο Χριστός εγκαθίσταται στην καρδιά του ανθρώπου με τα άγια Μυστήρια. Με το άγιο Βάπτισμα, το Χρίσμα, την ιερά εξομολόγηση, την Θεία Ευχαριστία. Στους Ορθόδοξους Χριστιανούς που είναι εν κοινωνία Χριστού, ο Θεός, η Χάρις Του, είναι μέσα τους, στην καρδιά τους, διότι είναι βαπτισμένοι, χρισμένοι, εξομολογημένοι, κοινωνημένοι.

Τα πάθη όμως καλύπτουν την θεία Χάρι, όπως η στάχτη την σπίθα. Με την άσκηση και την προσευχή η καρδιά καθαρίζεται από τα πάθη, η σπίθα της θείας Χάριτος αναζωπυρούται και ο πιστός αισθάνεται τον Χριστό στην καρδιά του, που είναι το κέντρο της υπάρξεώς του.

Κάθε προσευχή της Εκκλησίας βοηθεί στην κάθαρση της καρδιάς. Ιδιαίτέρως όμως βοηθεί η λεγόμενη μονολόγιστος ευχή ή νοερά προσευχή ή καρδιακή προσευχή, το «Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με τον αμαρτωλόν». Αυτή η προσευχή, που ανέκαθεν παραδίδεται στο Άγιον Όρος, έχει το εξής πλεονέκτημα: επειδή είναι μονολόγιστος, δηλαδή μόνο μία πρότασις, μας βοηθεί να συγκεντρώνουμε εύκολα τον νου μας. Συγκεντρώνοντας τον νου μας τον βυθίζουμε στην καρδιά και

προσέχουμε εκεί να μη απασχολείται με άλλα πράγματα και νοήματα, ούτε καλά, ούτε κακά, αλλά μόνο με τον Θεό.

Η άσκησης στην καρδιακή αυτή προσευχή, που μπορεί να γίνει με την Χάρι του Θεού συν τω χρόνω συνεχής, είναι ολόκληρη επιστήμη, τέχνη ιερά, που Άγιοι της Πίστεώς μας λεπτομερώς περιγράφουν στα ιερά τους συγγράμματα, όπως και σε μία μεγάλη συλλογή πατερικών κειμένων, την “Φιλοκαλία”.

Βοηθεί και χαροποιεί λοιπόν τον άνθρωπο η προσευχή αυτή. Κι όταν προχωρήσει ο Χριστιανός στην προσευχή αυτή, και ταυτοχρόνως η ζωή του είναι σύμφωνη με τις άγιες εντολές του Θεού και της Εκκλησίας, τότε αξιώνεται να λάβει εμπειρία της θείας Χάριτος. Αρχίζει να γεύεται την γλυκύτητα της κοινωνίας του Θεού, να γνωρίζει εκ πείρας το «γεύσασθε και ιδετε ότι Χρηστός ο Κύριος» (Ψαλμ. λγ´ 9). Για μας τους Ορθοδόξους ο Θεός δεν είναι ιδέα, κάτι που το σκεπτόμαστε μόνο η για το οποίο συζητούμε η διαβάζουμε, αλλά είναι Πρόσωπο, με το Οποίο ερχόμαστε σε ζωντανή και προσωπική κοινωνία, κάτι που το ζούμε, του Οποίου λαμβάνουμε εμπειρία.

Τότε βλέπουμε τι μεγάλη και άρρητη και ανέκφραστη ευτυχία είναι να έχουμε τον Χριστό μέσα μας και να είμαστε Ορθόδοξοι Χριστιανοί.

Πολύ βοηθεί τους Χριστιανούς που είναι στον κόσμο, μέσα στις διάφορες μέριμνες και απασχολήσεις της κάθε ημέρας, να βρίσκουν τουλάχιστον λίγα λεπτά ησυχίας για να ασκούνται σ αυτήν την προσευχή.

Τους αγιάζουν βέβαια κι όλες οι κατά Θεόν εργασίες και καθήκοντα, όταν γίνονται ταπεινά και με αγάπη. Όμως χρειάζεται και η προσευχή. Σ ένα ήσυχο δωμάτιο (είναι καλό ίσως μετά από κάποια μελέτη πνευματική η αφού ανάψουν το καντήλι εμπρός στις εικόνες και θυμιάσουν), όσο γίνεται μακριά από θορύβους και απασχολήσεις, και αφού ησυχάσουν από άλλες σκέψεις και λογισμούς, να βυθίζουν τον νου τους στην καρδιά λέγοντας την ευχή «Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με τον αμαρτωλόν (η την αμαρτωλήν)». Πόση ειρήνη και δύναμη αντλούν οι ψυχές μ αυτήν την κατά Θεόν ησυχία! Πόσο τις ενισχύει και στις υπόλοιπες ώρες της ημέρας να διατηρούνται ειρηνικές, χωρίς νεύρα και ένταση και άγχος, αλλά να έχουν όλες τις δυνάμεις τους σε αρμονία και ενότητα!

Μερικοί αναζητούν λίγη ψυχική ησυχία με τεχνητά μέσα σε άλλους χώρους, πλανεμένους και δαιμονικούς, όπως στις ανατολικές λεγόμενες θρησκείες. Προσπαθούν να εύρουν κάποια ησυχία με εξωτερικές ασκήσεις, διαλογισμό, κ.λπ., για να επιτύχουν κάποια ισορροπία ψυχής και σώματος. Το λάθος είναι ότι σ όλα αυτά ο άνθρωπος, που προσπαθεί να λησμονήσει τις διάφορες σκέψεις και τον

υλικό κόσμο, ούτε ουσιαστικά δεν κάνει διάλογο με τον Θεό, αλλά μονόλογο με τον εαυτό του. Καταλήγει δηλαδή πάλι στον ανθρωποκεντρικό και αποτυγχάνει.

“Η θέωσις, ως σκοπός της ζωής του ανθρώπου”

του Πανοσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου π. Γεωργίου,

Προηγούμενου της Ιεράς Μονής Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους

ΜΕ ΠΑΡΡΗΣΙΑ...

Αναρτήθηκε από Hellas-Orthodoxy

Πηγή: agioritikesmnimes.blogspot.gr